

EPSO-G

Pažangiausi EBPO standartai valstybės valdomose energetikos bendrovėse:

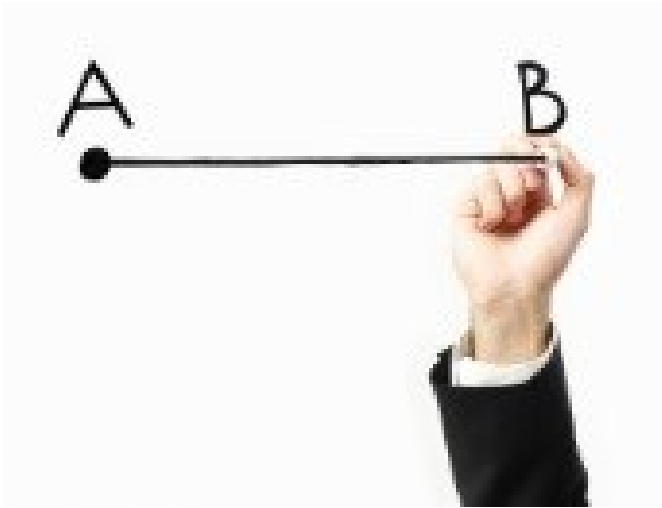
Idėjos šiandienai ir rytojui

UAB „EPSO-G“ generalinis direktorius
Rolandas Zukas

2015-10-15

EPSO-G įmonių grupės formavimo istorija:

- **2012 m. liepos 4 d.** įsteigta UAB „EPSO-G“, kaip 100 proc. valstybei priklausanti bendrovė, valdoma valstybei atstovaujanti įgaliotos institucijos – LR energetikos ministerijos.
- **2012 m. liepos mėn.** iš „Lietuvos energija“, UAB už 217,2 mln. eurų įsigyta ir perduota valdyti UAB „EPSO-G“ **97,5%** elektros perdavimo sistemos operatoriaus **LITGRID AB akcijų**.
- **2013 metais – 2014 m. pabaigoje** iš E.ON Ruhrgas International GmbH, OAO Gazprom bei smulkiųjų akcininkų už 104 mln. eurų įsigyta ir perduota valdyti UAB „EPSO-G“ **78,9%** dujų perdavimo sistemos operatoriaus **AB „Amber Grid“ akcijų**. UAB „EPSO-G“ viso šiuo metu valdo **96,6%** AB „Amber Grid“ akcijų“.

- **2015 m. pradžioje** UAB „EPSO-G“ aktyviai įtraukta į LITGRID AB ir AB „Amber Grid“ priežiūros bei valdymo procesus, paskiriant į abiejų įmonių kolegialius organus atstovus iš UAB „EPSO-G“.
- **2015 m. birželio-rugpjūčio mėn.** LR Vyriausybei ir LR energetikos ministerijai pateikti siūlymai dėl UAB „EPSO-G“ įmonių grupės korporatyvinio valdymo ir valdymo struktūros pagal pažangiausias tarptautinius standartus bei rekomendacijas
- **2015 m. rugsėjo 7 d.** LR energetikos ministro įsakymu atvirtintos visos EPSO-G įmonių grupės korporatyvinio valdymo gairės, kurios remiasi EBPO, JT ir kitų pripažintų tarptautinių organizacijų dokumentais.

Pažangiausi standartai:

Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos
(*angl. Organisation of Economic Co-operation and Development*)

Jungtinės Tautos
(*angl. The United Nations*)

Pasaulio banko grupė
(*angl. World bank group*)

Nasdaq Baltijos rinka
(*angl. Nasdaq Baltic*)

Eurostatas arba Europos Sąjungos statistikos tarnyba
(*angl. EUROSTAT*)

Pažangiausių praktikų diegimo valstybės valdomose energetikos sektoriaus įmonėse poreikis:

- Lietuva šiuo metu aktyviai siekia artimiausiu metu įstoti į **Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizaciją (EBPO)**, kuri šiai dienai yra viena iš pagrindinių globalizacijos procesus įtakančių organizacijų.
- Viena iš svarbių stojimo į šią EBPO dalių yra **viso valstybinio sektoriaus vertinimas, dėl atitikimo EPBO suformuotiems standartams bei rekomendacijoms.**
- Jo eigoje VVĮ realizuojami **esminiai EBPO korporatyvinio valdymo principai bei EBPO valstybės valdomų įmonių (VVĮ) gero valdymo rekomendacijos (2015 redakcija).**

Pažangiausių praktikų diegimo valstybės valdomose energetikos sektoriaus įmonėse poreikis:

(1)

- Valstybės, kaip energetikos sektoriaus reguliatoriaus, ir valstybės, kaip valstybės valdomų energetikos sektoriaus bendrovių savininko, teisių atskyrimas

(2)

- Valstybės valdomų energetikos sektoriaus bendrovių veiklos skaidrumo ir efektyvumo didinimas

(3)

- Akcininkų, ypač mažųjų akcininkų, teisių lygiateisiškumo valstybės valdomose energetikos sektoriaus bendrovėse užtikrinimas

Pagrindinis EBPO Gairių kriterijus = aiškus valstybės, kaip sektoriaus reguliatoriaus, ir valstybės, kaip VVĮ savininko, rolių atskyrimas!!!

EBPO Gairės kelia **šiuos bazinius reikalavimus VVĮ:**

- turi būti **aiški savininko teisių realizavimo VVĮ politika**, su aiškiais viešosios politikos tikslais konkrečioje VVĮ, kuri turi būti reguliariai peržiūrima bei atskleista plačiajai visuomenei;
- turi būti **unifikuotos teisinės veiklos formos bei korporatyvinio valdymo taisyklės** pagal kurias veikia VVĮ;
- **valstybės atstovai neturi būti įtraukti ir neturi dalyvauti kasdiniame VVĮ valdyme bei užtikrinti pilną VVĮ vadovybės veiklos savarankiškumą**, siekiant iškeltų tikslų;

- valstybė turi sudaryti galimybę **VVĮ valdyboms veikti laisvai** ir turi gerbti jų nepriklausomumą (nepriklausomų narių įtraukimo į VVĮ valdybas sąlyga);
- rekomenduojama, kad visų (t.t. sektoriaus) VVĮ būtų patikėtais **vienai valdymo bendrovei**, kuri turėtų reikiamus resursus bei kompetencijas tokiam valdymui įgyvendinti.

EBPO Gairių baziniai reikalavimai VVĮ (II):

Pagal EBPO Gaires **valstybės** rolė VVĮ turėtų apsiriboti išimtinai tokiomis funkcijomis:

- ❑ aktyviu dalyvavimu **bendrovės akcininkų susirinkimuose ir balsavimu juose;**
- ❑ **skaidraus stebėtojų tarybos /valdybos skyrimo proceso suformavimu** ir dalyvavimu jų skyrime;
- ❑ **finansinių tikslų, kapitalo struktūros tikslų ir rizikos tolerancijos lygių nustatymu;**
- ❑ **efektyvaus VVĮ atskaitomybės proceso** nustatymu ir suregulavimu;
- ❑ **viešinimo reikalavimų bei politikos VVĮ** nustatymu;
- ❑ **tinkamų valdybos narių apmokėjimo/motyvacijos sistemų,** kurios garantuoja ilgalaikį interesą ir galimybę pritraukti motyvuotus bei kvalifikuotus profesionalus, užtikrinimu
- ❑ turi būti siekiama išvengti rinkos iškraipymų, nustatant **vieningą reguliavimą bei reikalavimus** tiek VVĮ, tiek privačioms įmonėms, kurios veikia tame pačiame sektoriuje.

EBPO Gairių baziniai reikalavimai VVĮ (III):

- VVĮ veiklai turi būti keliami **aukštesni skaidrumo bei viešinimo standartai, dėl VVĮ išlaidų dydžio;**
- VVĮ **neturi būti daromos išlygos iš bendrųjų teisės aktų reikalavimų**, t.y. turi veikti tomis pačiomis kaip ir rinkos dalyviai;
- **Paskolas ir finansavimą VVĮ turi gauti rinkos sąlygomis**, t.y. taip pat kaip ir kiti rinkos dalyviai;
- **VVĮ viešo pirkimo procedūros** (tiek kaip PO, tiek kaip tiekėjo atveju) **turi būti ypatingai skaidrios bei efektyvios.**
- **Vienodų teisių į korporatyvinių sprendimų informaciją užtikrinimas smulkiesiems akcininkams ir jų vienodo traktavimo garantavimas.**

Esminiai EPSO-G įmonių grupės finansiniai veiklos planai:

Įmonių grupė jau dabar turi **didelį veiklos potencialą, o jos investicijų poreikis (10 m.) projektams šiuo metu siekia apie 1 mlrd. eurų.**

Vien nacionalinės svarbos strateginiams projektams įgyvendinti 2015 metais grupės įmonėms yra reikalinga **virš 250 mln. euru.**

LITGRID, AB – Elektros perdavimo tinklo strateginių tikslų įgyvendinimo projektai - Tarpsisteminė jungtis Lietuva-Lenkija, tarpsisteminė jungtis Lietuva-Švedija, sinchroninis sujungimas su kontinentinės Europos tinklu ir susiję projektai, kurių įgyvendinimui **vien 2015 m. reikalinga apie 200 mln. eurų;**

AB „Amber Grid“ – bendro intereso projektai - Dujotiekių jungtis tarp Lenkijos ir Lietuvos, Dujotiekių Klaipėda-Kiemėnai pajėgumų padidinimas, Dujotiekių jungties tarp Lietuvos ir Latvijos pajėgumų didinimas, kuriems **vien 2015 m. planuojama investuoti apie 50 mln. eurų.**

EPSO-G įmonių grupės valdymo procesų pertvarkos bendrieji tikslai:

- **Nuosavybės teisės įgyvendinimas** – akcijų valdymas, įgyvendinant valstybės turtines ir neturtines teises (balsavimas, valdymo organų skyrimas, veiklos priežiūra);
- **Perdavimo sistemos ir kitų įmonių strateginis valdymas** – koordinuoti strateginių sprendimų priėmimą, įmonių vykdomus strateginius (viešuosius ir ilgalaikius LR interesus atitinkančius) projektus;
- **Įmonių veiklos efektyvinimas** – ieškoti įmonių grupės sinergijų, optimizuoti veiklą, didinti įmonių vertę;
- **Skaidrumas** - valstybės valdomų įmonių sėkmė bet kurioje pasaulio šalyje prasideda nuo skaidrumo. EPSO-G perims geriausią tarptautinę patirtį, kuri išdėstyta EBPO gairėse naujoms narėms, Jungtinių Tautų bei NASDAQ OMX vertybinių popierių biržos rekomendacijose.

EPSO-G įmonių grupės valdymo procesų pertvarkos numatomi pagrindiniai pokyčiai:

Iki š.m. pabaigos numatoma EPSO-G įmonių grupėje:

- ❑ Parengti EPSO-G įmonių grupės korporatyvinio valdymo gairių įgyvendinimo **veiksmų ir priemonių planą** parengimą ir patvirtinimą,
- ❑ Parengti ir patvirtinti **EPSO-G įstatų** pakeitimus;
- ❑ Suformuoti EPSO-G lygmenyje **Stebėtojų tarybą (5 nariai)**, su valstybės atstovų dauguma;
- ❑ Suformuoti EPSO-G lygmenyje **Valdybą (5 nariai)**, su nepriklausomų narių dauguma, o kitais nariais iš pačios EPSO-G;
- ❑ Įsteigti po EPSO-G Stebėtojų taryba **Audito komitetą bei Atlygio ir skyrimo komitetą**, atitinkančius teisės aktų reikalavimus bei listinguojamoms įmonėms keliamas rekomendacijas.
- ❑ Suformuoti pačios EPSO-G išteklius bei resursus, reikalingus Gairių išskeltiems uždaviniams bei funkcijoms vykdyti.

Pokyčiai dukterinių bendrovių valdymo ir priežiūros organuose planuojami ne anksčiau kaip 2016 m. I ketvirtyje.

Schema:

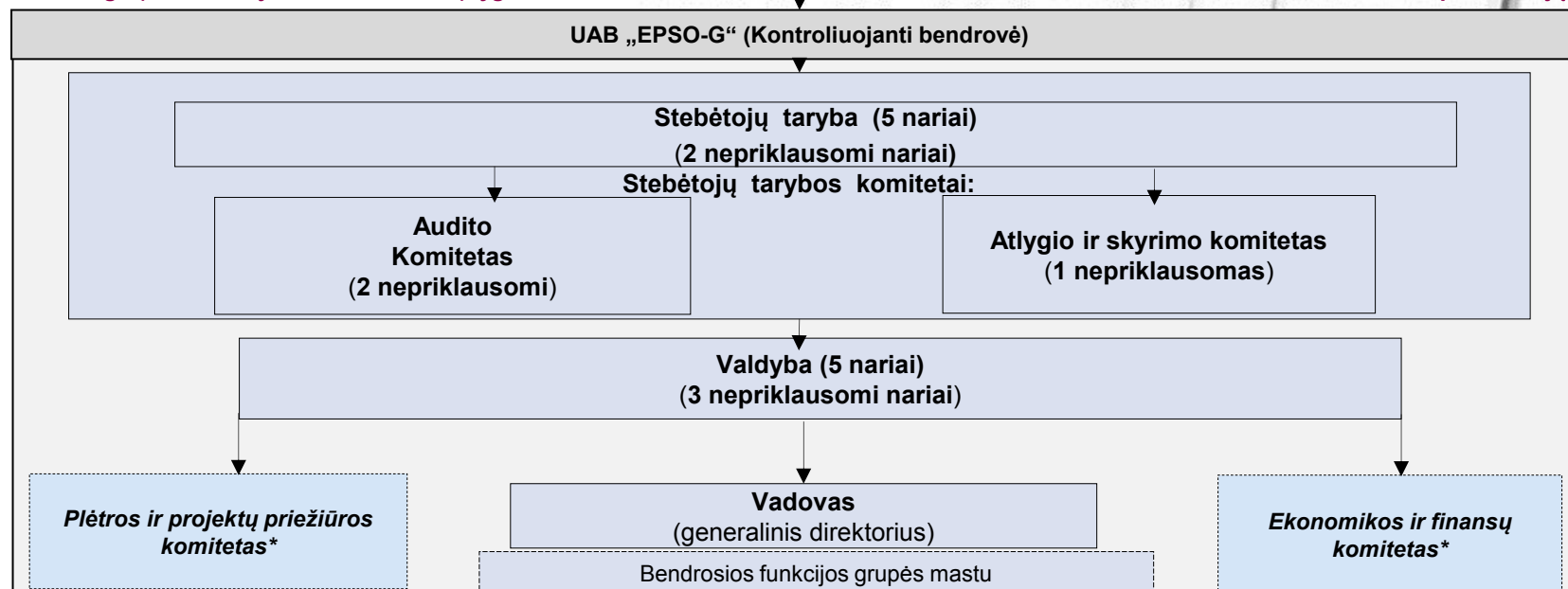
I. Akcininko (LR valstybės) lygmuo:

Lietuvos valstybė, veikianti
per Valstybei atstovaujančią instituciją
(Lietuvos Respublikos energetikos ministeriją)

EPSO-G

II. Holdingo (Kontroliuojančios bendrovės) lygmuo:

100 proc. akcijų

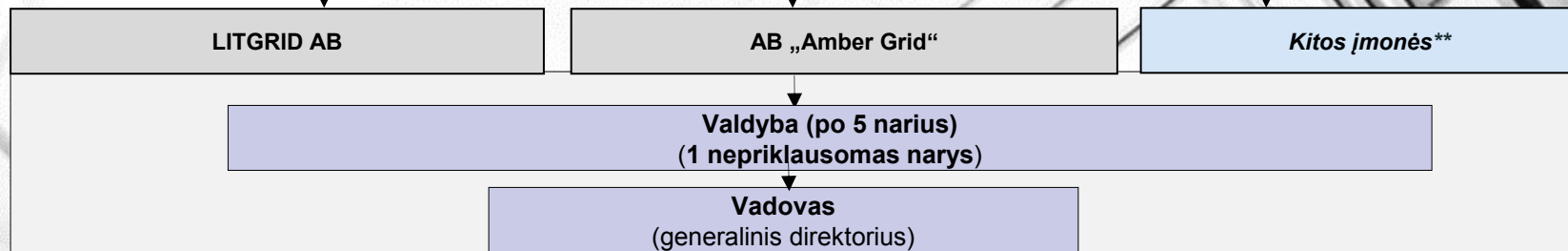

III. Dukterinių bendrovių lygmuo:
(realizuojama kiekvienoje dukterinėje bendrovėje)

97,5 proc. akcijų

96,6 proc. akcijų

Kontrolinis proc. akcijų

**užbaigus formavimo procesus ir perėjus į sekančią grupės formavimo fazę

Svarbiausios rekomendacijos ir gairės VVĮ (I):

❑ EBPO rekomendacijos:

- EBPO korporatyvinio valdymo principai

<http://www.oecd.org/corporate/principles-corporate-governance.htm>

- EBPO valstybės valdomų įmonių (toliau – VVĮ) gero valdymo rekomendacijos, specifiskai pritaikytos bei orientuotos į VVĮ sektorių;

<http://www.oecd.org/daf/ca/guidelines-corporate-governance-soes.htm>

Atkreiptinas dėmesys, kad nauja 2015 metų gairių ir principų redakcijai numatoma turi būti maksimaliai įgyvendinta naujų valstybių narių!

❑ Jungtinių Tautų principiniai dokumentai:

- „Pagrindiniai Pasaulinio susitarimo principai“ (*angl.* The United Nations Global Compact);
- „Valdymo tvarumo vadovas: Kuriant tvarią ateitį“ (*angl.* Guide To Corporate Sustainability: Shaping a Sustainable Future);
- „Atsakingo investavimo principai“ (*angl.* Principles for Responsible Investment);

<https://www.unglobalcompact.org/library>

Svarbiausios rekomendacijos ir gairės VVĮ (II):

❑ Pasaulio banko grupė:

- Pasaulio banko grupės rekomendacijos dėl valstybės valdomų įmonių korporatyvinio valdymo (angl. Corporate Governance of State Owned Enterprises / A Toolkit)

<https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/20390/9781464802225.pdf?sequence=1>

❑ NASDAQ Baltijos rinka:

- NASDAQ OMX Vilnius listinguojamų bendrovių valdymo kodeksas

[http://www.nasdaqomxbaltic.com/files/vilnius/teisesaktai/Bendroviu%20valdymo%20kodeksas%20\(galioja%20nuo%202010-01-01\).pdf](http://www.nasdaqomxbaltic.com/files/vilnius/teisesaktai/Bendroviu%20valdymo%20kodeksas%20(galioja%20nuo%202010-01-01).pdf)

❑ EUROSTAT - Europos Sąjungos statistikos tarnybos (Eurostat) dokumentai dėl kontroliuojančių bendrovių veiklos ir funkcijų:

- Europos sąskaitų sistema: ESA 2010 (angl. European System of Accounts: ESA 2010); http://www.lb.lt/n22873/esa_2010-en_book.pdf
- Valdžios sektoriaus deficito ir valdžios sektoriaus skolos vadovu (2014 m. leidimas): Dėl ESA 2010 standartų įgyvendinimo (angl. Manual on Government Deficit and Debt (2014 edition): Implementation of ESA 2010) <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5937189/KS-GQ-14-010-EN.PDF/>

Dėkojame už jūsų dėmesį.

**UAB „EPSO-G“ generalinis
direktorius
Rolandas Zukas
el.p. rolandas.zukas@epsog.lt**